

Datum

20 juni 2023

Onderwerp

VNG inbreng CD Lokale, regionale en streekomroepen 28 juni

Geachte woordvoerders media,

Op woensdag 28 juni debatteert u over het nieuwe bestel lokale publieke omroepen. De VNG is hierover nauw in overleg geweest met staatssecretaris Uslu. Wij zijn erg blij met de keus van het kabinet om de financiële basis van de omroepen te versterken; met instandhouding van de eigen onafhankelijkheid. De journalistieke rol van de omroepen is essentieel voor het functioneren van onze lokale democratie. We staan echter niet achter de keus die de staatssecretaris maakt in haar brief van 30 mei over de financiering van de streekomroepen.

Wij weerspreken het beeld van de staatssecretaris dat gemeenten te weinig geld uitgeven aan 'hun' lokale omroep. Daarnaast leidt de keuze om lokale (streek)omroepen puur vanuit de rijksoverheid te financieren ertoe dat aanvullende investeringen van gemeenten stoppen, omdat een structurele samenwerking dan ontbreekt.

Gemeenten investeren meer in omroepen dan de norm

In de brief stelt staatssecretaris Uslu dat een derde van de gemeenten minder geld uitkeert aan de lokale omroep dan het richtsnoerbedrag dat in het gemeentefonds is opgenomen. Ze wekt hiermee de indruk dat de financiële beperkingen van de omroepen komen door keuzes in de lokale politiek. Dit is echter een eenzijdige weergave van de werkelijkheid.

Een deel van de gemeenten geeft minder geld uit door een heel praktische reden: het richtsnoerbedrag wordt pas aan het einde van het jaar bekendgemaakt, waardoor gemeenten vooraf een ander bedrag in hun begroting opnemen. Beter en eerdere communicatie vanuit het Commissariaat voor de Media, de NLPO en de VNG kan dit eenvoudige probleem oplossen. Gemeenten hebben een nauwe band met 'hun' lokale omroep door de jarenlange samenwerking en nemen de bekostiging serieus.

Bovendien is het totale bedrag dat door gemeenten aan lokale omroepen wordt uitgekeerd juist meer dan de som van de richtsnoerbedragen. De groep gemeenten die de staatssecretaris niet in haar brief noemt investeert extra in de lokale omroepen, waardoor de totale uitgaven aan de instandhouding van de lokale omroepen hoger zijn dan het bedrag dat het rijk in het gemeentefonds stort.

We begrijpen samen met uw Kamer dat investeringen in de lokale en streekomroepen cruciaal zijn voor onze democratie. De bekostiging via het Gemeentefonds in het geheel weghalen is een veel te grove maatregel, terwijl de staatssecretaris dit wel bepleit. Het is volgens ons verstandiger om de gemeenten die minder geld uitkeren dan het richtsnoerbedrag te ondersteunen door beter en eerder te communiceren over het normbedrag.

Houd financiering via gemeenten tenminste deels in stand

Gemeenten stellen een tussenvorm voor, die we ook al met de staatssecretaris gedeeld hebben: Een basisbedrag vanuit het rijk voor de lokale (streek)omroepen zodat deze onafhankelijk van gemeenten hun journalistieke basistaken kunnen vervullen en een aanvulling door gemeenten op basis van middelen uit het Gemeentefonds. Het lokale karakter van de omroepen en hun culturele en informatieve taak blijven immers gebaat bij een verbinding tussen de gemeente en de lokale media. Met het behoud van de middelen in het gemeentefonds kunnen gemeenten aandacht blijven besteden aan lokale projecten of specifieke omstandigheden van *hun* lokale of streekomroep. Dit zorgt er ook voor dat de vrijwilligers zich betrokken blijven voelen bij de omroepen die zij nu draaiende houden.

Daarnaast voorzien wij dat gemeenten hun extra investeringen in lokale omroepen zullen heroverwegen, wanneer de vaste financiële relatie tussen de gemeente en de omroep wordt beëindigd. Bedenk dat gemeenten nu minstens 1 keer per jaar een bestuurlijk overleg hebben met *hun* omroep, vanwege de zorg- en instandhoudingsplicht. Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren naast hun verplichte bijdrage geïnvesteerd in bijvoorbeeld de professionalisering van *hun* lokale omroep. Dit geld vloeit weg wanneer de structurele samenwerking tussen de gemeente en de omroep stopt. Feitelijk leidt de keuze voor 100% landelijke financiering ertoe dat er minder geld dan mogelijk is naar de lokale (streek)omroepen gaat. Daarmee spant de staatssecretaris het paard achter de wagen, zeker omdat ze juist extra geld uittrekt voor de zo belangrijke lokale omroepen. Het is van belang dat de gemeenten en vrijwilligers tot het eind van het traject om tot streekomroepen te komen betrokken blijven. U kunt dit als Kamer de staatssecretaris op het hart drukken tijdens het debat.

De VNG heeft een rekenvoorbeeld gemaakt hoe deze duale bekostiging er uit zou kunnen zien: Een minimale basisfinanciering voor de omroepen, uitgaande van het streven naar uiteindelijk tachtig streekomroepen, is $80 \times \text{€ } 250.000 = \text{€ } 20$ miljoen. Het ministerie van OCW heeft toegezegd € 16 miljoen extra te willen financieren voor de professionalisering en onafhankelijkheid van de omroepen. Ons voorstel is de nog ontbrekende 4 miljoen gelijk te verdelen over gemeenten en OCW. Dat betekent een uitname van 2 miljoen uit het gemeentefonds. Deze basisfinanciering gaat via het rijk lopen. De overige 10 miljoen uit het gemeentefonds komt conform de huidige systematiek met een bedrag per huishouden beschikbaar voor de omroepen.

Bedrag	Waar komt het geld vandaan?
€ 16 miljoen	Ministerie van OCW, extra financiering
€ 2 miljoen	Ministerie van OCW
€ 2 miljoen	Uitname uit gemeentefonds
€ 10 miljoen, basisfinanciering	Gemeenten via gemeentefonds
Extra gemeentelijke middelen	Gemeenten uit eigen begroting

Tot slot vinden we het belangrijk om iets te zeggen over de onafhankelijkheid van de omroepen. Bij de VNG, het Commissariaat van de Media of het ministerie zelf zijn nooit signalen gekomen waaruit zou blijken dat gemeenten de onafhankelijkheid van de lokale media zouden beïnvloeden. De cruciale onafhankelijkheid kunnen we desgewenst bevestigen met een standaard-redactiestatuut dat gemeenten kunnen ondertekenen. Bij de VNG zien we hier echter geen noodzaak voor. De slotvraag die bij gemeenten resteert is deze: welk probleem lost de staatssecretaris op met haar voorstel?